

ΕΡΜΗΣ Ο ΛΟΓΙΟΣ.

Μαΐου α.

9

1817.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Συνέχεια τῆς ἐξετάσεως περὶ τῶν Φλογιστικῶν κατόπτρων
τοῦ Ἀρχιμήδους.

Θεωρία τοῦ Vitello καὶ τοῦ Dupuy.

Εἰς τὸν ἰγ' αἰῶνα ὁ Λέχος Μαθηματικὸς Vitello εἰς τὴν
περὶ τῆς Ὀπτικῆς διατριβῆν του ἔκαμε μίαν θεωρίαν διόλου
διαφορετικὴν ἀπὸ τὴν προηγουμένην.

Κατ' ἀρχὰς λέγει, ὅτι εἶναι ἀδύνατον μὲ ἐν καὶ μόνον
ἐπίπεδον κάτοπτρον νὰ ἀνάψουν καύσιμα σφάματα· μετὰ
ταῦτα ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐνώσεως ἐπὶ ἑξαγωνικῶν κατόπτρων·
ὅταν καὶ τὰ ἑπτὰ εἶναι εἰς τὸ ἴδιον ἐπίπεδον, κάμνουν ἐν
μόνον κάτοπτρον καὶ ὡς ἐν μόνον ἡμποροῦν νὰ ἐνεργήσουν·
ἐπειδὴ, ἂν, λέγει, τὰ ἑξαγωνικὰ κάτοπτρα
κλίνουν πρὸς ἀλλήλα μὲ τρόπον, ὥστε νὰ περι-
γράφεται μία σφαῖρα περὶ αὐτὰ, τότε ἡ ἀντα-
νάκλασις ὅλων τῶν ἀκτίνων, ὅπου πρὸςπίπτουν
εἰς αὐτὰ ἀπὸ ἐν σημείου, θὰ γένη εἰς τὸ κέν-
τρον τῆς σφαίρας, καὶ θὰ αὐξήσῃ ἡ δύναμις τῆς
θέρμης· ὅθεν ἐν τοιοῦτον κάτοπτρον ἡμποροῦσε
καλλίτερα νὰ συντεθῇ ἀπὸ τρίγωνα παρὰ ἀπὸ
ἑξάγωνα, ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἀκτίνων θὰ νὰ εἴ-
ναι ἀνάλογον μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιφανειῶν,
καὶ θ' αὐξήσῃ τῆς θέρμης ἡ δύναμις (*). Ἡ θεω-

(*) Quod si idem hexagoni taliter ad se invicem inclinantur, ut ab una sphaerae fiant circumscriptibiles, tum ad centrum illius sphaerae

la de vos papiers. “ Δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον, διὰ νὰ μὴ καταχρησθῶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀναγνώστου. Μ’ ὅλον τοῦτο, ἰδοὺ Γαλλικὸς Τερέντιος καθαρώτατος· καὶ πολλὰ ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι αἱ περισσότεραι αὐταὶ φράσεις εἶναι ἐκ τοῦ Μισανθρώπου, ἡγοῦν ἐκ τοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον ἔγραψε μὲ χαρακτῆρα σεμνότητον.

Ἄρκεϊ, νομίζω, τὸ παράδειγμα τοῦτο διὰ ν’ ἀποδείξῃ ὅτι νεώτερός τις Λατίνος ῥήτωρ δὲν πρέπει νὰ κατασκευάσῃ τὸ ὕφος αὐτοῦ κατὰ τὸν Τερέντιον. Ἀλλὰ θέλει τις εἰπεῖ ἴσως, ὅτι πρέπει ἐκεῖνος νὰ προσέχῃ νὰ μὴ μεταχειρίζεται καμμίαν φράσιν τούτου τοῦ ποιητοῦ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἐπικυρωμένη ἀπὸ ἄλλους καλοὺς συγγραφεῖς· ἂν οὕτως ἔχῃ, δι’ αὐτὸν τοῦτον τὸν λόγον εἶναι προφανές ὅτι ὁ Τερέντιος δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸν χρησιμεύσῃ ὡς τύπος.

Ἄλλ’ ἐγὼ τολμῶ νὰ ἐρωτήσω ἂν ὁ Τερέντιος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κανὼν καὶ εἰς εἶδος συγγραφῆς πολλὰ ὀλιγώτερον σπουδαῖον. Ἀξιούσι τινές ὅτι ὁ Κύριος Νικόλαος (1), διὰ νὰ μεταφράσῃ καλὰ τὰς Ἐπαρχιακὰς ἐπιστολάς (2) εἰς τὸ Λατινικόν, εἶχεν ἀναγνώσει καὶ ἐπαναγνώσει τὸν Τερέντιον, καὶ τόσον τὸν εἶχε συνειθίσει, ὥς τε ἡ μετάφρασις του φαίνεται νὰ ἦναι αὐτὸς ὁ Τερέντιος. Μίαν μόνον ἀπορίαν ἔχω νὰ προβάλλω πρὸς τοῦτο· νομίζει τις ὅτι ὁ Ἐπιστολικὸς χαρακτὴρ πρέπει νὰ ἦναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν κωμικόν; καὶ εἶναι ἔπαινος συγγραφέως Γαλλικῶν ἐπιστολῶν, τὸ νὰ εἴπητις ὅτι, ἀναγινώσκων αὐτὸν, νομίζει ὅτι ἀναγινώσκει Μολιέρου;

Ἦκουσα ἐνίοτε τινὰς τῶν ἐπαινούντων τὰ νεώτερα Λατινικὰ συγγράμματα, λέγοντας, ὅτι ἡ φράσις αὐτῶν εἶναι Λατινικωτάτη, ὅτι τὸ πόνημα εἶναι πλήρες ἰλατινισμῶν. Στέργω νὰ τὸ πιεύσω πρὸς ὦραν, μ’ ὅλον ὅτι ἀμφιδάλλω, ἂν οἱ νεώτεροι γνωρίζωσι τοὺς Λατινισμοὺς

(1) Nicole, εἷς τῶν μοναζῶν τοῦ Port-royal, καὶ συγγραφεὺς πολλῶν βιβλίων, ἐξ ὧν τὰ Ἠθικὰ δοκίμια (Essais de morale) εἶναι εἰς ὑπόληψιν. Ἠκμασε δὲ κατὰ τὴν αἰ’ ἐκατονταετηρίδα, συγχρόνως μὲ τὸν Πασχάλιον. Θ—Π.

(2) Les Provinciales, οὕτως ἐπεκράτησε νὰ ὀνομάζωνται αἱ Διαμαρτίαι τοῦ Πασχαλίου (Pascal) κατὰ τῶν Ἰησουϊτῶν ἐπιστολάς. Θ—Π.

ὅσον ἐντελῶς φαντάζονται. Πλὴν ὁ Μολιέρος, περὶ τοῦ ὁποίου ἀμιλήσαμεν πρὸ ὀλίγου, καὶ δὲν εἶναι περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν συχνάκις ἐδῶ, εἶναι γεμάτος ἀπὸ Γαλλικισμοῦς· κἀνένας συγγραφεὺς δὲν εἶναι τόσον πλούσιος ἀπὸ φράσεις οἰκείας εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν. Εἶναι μάλισα, διὰ νὰ τὸ εἰπώμεν ἐν παρόδῳ, πολὺ πλέον καθυράτερος κατὰ τὴν ἐρμηνείαν παρ' ὅσον κοινῶς νομίζεται. Κατὰ ταύτην τὴν ιδέαν, ὁποῖος ξένος γράφει Γαλλισί, θέλει σοχασθῇ ὅτι κάμνει καλὰ δανειζόμενος φράσεις ἀπὸ τὸν Μολιέρον, καὶ θέλει φανῇ ἀξιογέλαστος· ἐπειδὴ δὲν ἔμαθε νὰ διακρίνῃ μεταξὺ τῶν Γαλλικισμῶν ἐκείνους, ὅσοι εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸ πλέον εὐγενὲς ὕφος, ὅσοι συγχωροῦνται εἰς τὸ ταπεινότερον μὲν, ἀλλὰ σπουδαῖον, καὶ ὅσοι ἀρμόζουσιν εἰς μόνον τὸ οἰκειακόν. Ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα ἀδύνατον μὲ φαίνεται νὰ διακρίνωμεν, ὅταν ἡ γλῶσσα δὲν ᾔη πλέον. Πρὸς τούτοις, δὲν εἶναι ἴσως δύσκολον νὰ δεῖξητις μὲ παραδείγματα ὅτι ὁ Γάλλος συγγραφεὺς, ὅς τις, διὰ νὰ ἐπιδείξῃ ὅτι εἶναι ἐγκρατὴς τῆς γλώσσης, ἐπιτηδεύσῃ εἰς τὰ πονήματά του πολλοὺς Γαλλικισμοὺς (καὶ ἀπ' ἐκείνους μάλισα, τοὺς ὁποίους ἔχειτις ἄδειαν νὰ μεταχειρισθῇ συγγράφων), ἤθελε κατασκευάσει τὸν χαρακτῆρά του φευκτὸν καὶ ἀποτρόπαιον. Ἡ ἐρμηνεία του δὲν ἤθελεν ἔχει τίποτε μεμπτὸν ἴσως, ἂν αἱ φράσεις του ἐξετάζοντο κατὰ μίαν· ἀλλ' ἀπὸ τὸ ὅλον ὁμοῦ ἤθελε προκύψει ὕφος οἰκειακόν ἅμα καὶ χυδαῖον, ἀκομφον καὶ ἄχαρι, τὸ ὁποῖον ἀποβλέπον εἰς τὴν ἀπλότητα καὶ ἀφέλειαν, δὲν ἤθελεν ἐπιτύχει ἄλλο, παρὰ τὸ ἀγενές. Δὲν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ φοβούμεθα τὸ αὐτὸ ἄτοπον εἰς πόνημα, τοῦ ὁποίου ὁ συγγραφεὺς ἐπιτηδεύσει πολλοὺς Λατινισμοὺς.

Πιστεύεις πρὸς τούτοις, ὅτι ὁ συγγραφεὺς, ὁ πλάσας ὀλοκλήρως τὸ ὕφος του κατὰ τὸν ἄριστον κανόνα τοῦ Λατινισμοῦ, κατὰ τὰ συγγράμματα, λέγω, τοῦ Κικέρωνος, καὶ μὴ δανεισθεὶς τίποτε ἀπ' ἄλλον παρ' αὐτὸν, ἢμπορεῖ νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι γράφει καλὰ Λατινικά; Ὁ Κικέρων ἔγραψεν εἰς πολλὰ εἶδη, καὶ τὰ εἶδη ταῦτα ἀπαιτοῦσαν διαφόρους χαρακτῆρας· συνέγραψε διαλόγους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐσυγχωροῦντο φράσεις οἰκειακαί, ἢ καὶ ὀλιγώτερον ἀξιώματικά, παρὰ εἰς τὰς δημηγορίας. Ἐγραψε μάλισα πολλὰς ἐπισο-

λας, εἰς τὰς ὁποίας μετεχειρίσθη βέβαια πολλὰ ἰδιώματα τῆς κοινῆς συνομιλίας, τὰ ὅποια ὁ σεμνὸς καὶ ἐγκατάσκευος χαρακτήρ δὲν ἐσυγχαρῶσε. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ ζῶχασθοῦμεν περὶ τοῦ συγγραφέως; ὅς τις ἤθελε μεταχειρισθῇ κατὰ τύχην τὰς τοιαύτας φράσεις εἰς λόγον σπουδαίου;

Ἄλλ' ἡμεῖς γνωρίζομεν, λέγουσι τινές, καὶ εἰς τὰ Λατινικὰ τὴν διαφορὰν τῶν χαρακτήρων· αἰσθανόμεθα, λόγου χάριν, ὅτι τὸ ὕψος τοῦ Κικέρωνος εἶναι καλῆτερον παρὰ τὸ τοῦ Σενέκα, ὅτι ἡ ἐρμηνεία τοῦ Τίτου Λιβίου δὲν εἶναι ὁμοία μὲ τὴν τοῦ Τακίτου, καὶ οὕτως ἐφεξῆς· ἤξεύρομεν λοιπὸν καλλίστην τὴν Λατινικὴν, καὶ ἐπομένως εἴμεθα ἱκανάτατοι νὰ τὴν ὁμιλῶμεν καὶ νὰ τὴν γράφωμεν ἄσπετος λόγος! Αἰσθανόμεθα, ναι, τὴν διαφορὰν τοῦ ἀπλοῦ χαρακτήρος ἀπὸ τὸν ἐπιτηδευμένον, τοῦ περιοδικοῦ καὶ τρογγύλου ἀπὸ τὸν κομματικόν· πρὸς τοῦτο καὶ ἀτελεσάτη εἰδήσις τῆς γλώτσης ἀρκεῖ. Πλὴν γνωρίζομεν τὴν δύναμιν τῶν λέξεων καὶ φράσεων, τὸ ὅποιον εἶναι οὐσιασδέστατον διὰ νὰ ὁμιλήσῃς καὶ νὰ γράφῃ καλὰ τὴν γλῶσσαν; Ἄν ἤξεύρωμεν ὅτι ὁ Κικέρων ὠμίλητε Λατινισί καλῆτερα παρὰ τοὺς ἄλλους συγγραφεῖς, τὸ ἤξεύρομεν, διότι ὅλη ἡ ἀρχαιότης τὸ εἶπε· κρίνομεν λοιπὸν κατὰ τὸν λόγον τῶν συγχρόνων του, καὶ ὅχι καθ' αἰσθανόμενοι τὰς διαφορὰς, τὰς ὁποίας καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ αἰσθανθῶμεν.

Ἄλλ' ἡμεῖς, λέγουσιν ἔτι, καταλαμβάνομεν ὅτι τὰ Λατινικὰ τοῦ μεσαίου αἰῶνος εἶναι βάρβαρα (1)· ἄρα αἰσθανόμεθα τὴν διαφορὰν αὐτῶν ἀπὸ τὰ καλὰ Λατινικὰ, ἂν καὶ τὰ Λατινικὰ ἦναι γλῶσσαι νεκρά. Ἄλλος ἐξαίρετος συλλογισμός (2)! Εἶναι καθὼς ἂν ἐλεγέτις· Ὁ δεινὰ ξένος, ὅστις

(1) Μεσαῖον αἰῶνα (moyen âge) ὀνομάζουσιν οἱ ἱστορικοὶ τὸν ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μέχρι τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων κατὰ τὴν ἐξ ἑκατονταετηρίδα. Θ — Π.

(2) Τὸ ἀναιρετικώτατον τοῦτο ἐπιχείρημα εἶναι τινὸς Κανονικοῦ Ῥοθωμῆνου (de Rouen), ὅς τις μηδέποτε ἀδικηθεὶς μηδὲ γνωσθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, ἐκρινεν εὐλογον νὰ μὲ ὑβρίσῃ πολλὰ, κατακρίνων σφαλρῶς τρία ἢ τέσσαρα ἀπὸ τὰ πολυάρθμα ἄρθρα, τὰ ὅποια ἐξέδωκα εἰς τὴν Ἑγκυκλοπαιδείαν. Ὁ Κανονικὸς οὗτος εἶναι κατὰ δυσυχίαν του ποιητῆς Λατινικοῦ τινος Ἐλεγεῖον εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου Φοντενέλλου, τὸ ὅποιον οὔτε εἰς τὰ

εἶναι πολλὰ μετρίως εἰδήμων τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, θέλει καταλάβει εὐκολα ὅτι ὁ χαρακτήρ τῶν ἡμετέρων παλαιῶν καὶ φαύλων ποιητῶν δὲν εἶναι χαρακτήρ τοῦ 'Ρακίνα' ἄρα ὁ ξένος οὗτος θέλει εἶναι ἱκανὸς νὰ γράψῃ καλὰ Γαλλικά.

Ὁ Μενάγιος, λέγουσι τελευταῖον ὡς ἐσχάτην ἀντίστασιν, ἔγραψεν ἐντελῶς 'Ιταλισί' μ' ὅλον τοῦτο δὲν εἶχε ποτὲ χρηματίσει εἰς τὴν 'Ιταλίαν, καὶ δὲν εἶχε ποτὲ ὁμιλήσει εἰμὴ Γαλλτσί μὲ ὅσους 'Ιταλοὺς εἶχεν ἰδεῖ. Στέργω νὰ τὸ πισεύσω, διότι δὲν ἤξεύρω ἂν οἱ 'Ιταλοὶ θέλουν συμφωνήσει, ὅτι ὁ Μενάγιος συνέγραψεν ἄριστα εἰς τὴν γλώσσάν των. Δὲν εἶχε ποτὲ ὑπάγει εἰς τὴν 'Ιταλίαν. Ἐξω. Δὲν εἶχεν ὁμιλήσει παρὰ Γαλλικά μὲ ὅσους 'Ιταλοὺς εἶχεν ἰδεῖ· τοῦτο δὲν εἶναι πολλὰ πιθανόν, πλὴν ἂς συγχωρήσωμεν καὶ τοῦτο. Οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν θέλουσι τοῦλάχιστον συμφωνήσει ὅτι εἶχε κάμει μ' ἐκείνους τοὺς 'Ιταλοὺς συχνὰς καὶ ἐρευνητικωτάτας διαλέξεις περὶ τῆς γλώσσης των. Ὅθεν τοῦτο ἐξήρκει ἀκριβῶς διὰ νὰ τὴν ἤξεύρῃ καλὰ· καὶ πισεύεις ὅτι δὲν τοὺς ἐσυμβουλευέτο περὶ τῶν 'Ιταλικῶν ποιημάτων του, καὶ ὅτι δὲν ἐδιορθόνετο κατὰ τὰς γνώμας αὐτῶν; Τὸ κατ' ἐμὲ, τολμῶ νὰ βεβαιώσω, ὅτι ἂν εἶχε σπουδάσει τὰ 'Ιταλικά μόνον εἰς τὰ βιβλία, δὲν ἤθελε γράφει εἰς ταύτην τὴν γλώσσαν εἰμὴ ἀτελέστατα. Ἄς μὲ συγχωρήσουν μάλιστα ν' ἀμφιδάλλω, ἂν οἱ 'Ιταλικοὶ τευ εἰχοι ἦσαν καλοὶ, καθὼς μᾶς βεβαιώνουν, ἐν ᾧ βλέπω ὅτι τὰ Γαλλικά του σιχουργήματα ἦσαν ἀθλιέστατα. Τί δὲ νὰ σοχασθῇ τις μὲ δίκαιότερον λόγον περὶ τῶν Λατινικῶν καὶ μάλιστα Ἑλληνικῶν σίχωντου;

Τὰ αὐτὰ δύναταί τις νὰ συλλογισθῇ περὶ τοσοῦτων νεωτέρων συγγραφέων, οἵτινες νομίζονται ὅτι ἔκαμαν ἐξαιρέ-

γυμνάσια δὲν ἐτιμήθη ὅσον ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐπεθύμει. Εἰς κανένα λοιπὸν δὲν ἐσύμφερε περισσότερον παρὰ εἰς αὐτὸν τὸ νὰ δι'σχυρισθῇ, ὅτι ἂν δὲν ἐπέτυχε καλῆτερα εἰς τοὺς Λατινικοὺς τευ σίχους, αἴτιον εἶναι τὸ ἀδύνατον τοῦ πράγματος. Πλὴν καθένας διακρίνει τὸ συμφέρον του ὅπως ἡμπερῇ κτλ. κτλ. — (Συντέμνω τὴν σημείωσιν ταύτην, διότι δὲν περιέχει εἰ μὴ ἀπάντησιν εἰς τὰς κατακρίσεις τοῦ Κανονικοῦ, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουσι κίρμιαν σχέσιν μὲ τὸ προκείμενον, Θ — Π.)

τους Λατινικούς σίχους. Ἀπὸ ποίαν κακὴν τύχην δὲν ἠμπού-
ρεσαν ποτὲ νὰ γεννήσωσι δύο Γαλλικούς σίχους ὑποφερ-
τούς! Τί χρειάζεται διὰ νὰ γείνη ὁ καλὸς ποιητής; Φαντα-
σία, κρίσις τοῦ καλοῦ, καὶ ἀκοή· διατὶ Γάλλοι ἄνδρες, οἵ-
τινες ἀξιοῦσιν ὅτι εὐτύχησαν νὰ ἔχωσι τὰ χαρίσματα ταῦ-
τα λαλοῦντες νεκρὰν καὶ ξένην γλῶσσαν, δὲν τὰ ἠύραν
πλέον, ὅτε ἀπετόλμησαν νὰ σιχουργήσωσιν εἰς τὴν μητρι-
κὴν αὐτῶν διάλεκτον; Πισεύεις, ὅτι ἂν ὁ Βιργίλιος, Ὁράτιος,
Ἑστίδος, εἶχαν χρηματίσει συμπατριῶταί μας, δὲν ἤθελαν
γεῖνη ἄριστοι Γαλλικοὶ ποιηταί; Καὶ πισεύεις, ὅτι ἂν ἐπέφε-
ραν εἰς τὸν κόσμον, δὲν ἤθελαν περιγελάσει τοὺς Λατινι-
κοὺς τῶν μιμητῶν αὐτῶν σίχους, καθὼς ἡμεῖς περιγελοῦ-
μεν ὅσους Γαλλικούς οἱ μιμηταὶ οὗτοι εὐήθως ἐνίοτε ἐξ-
έδωκαν;

Συμβαίνει εἰς τὸν νεώτερον Λατινισμόν ὅτι πᾶσχει ἡ
Γαλλικὴ σιχουργία ἀπὸ τινα μέτριον ποιητὴν. Ὁ Λατινισμὸς
οὗτος δὲν χρησιμεύει πολλάκις παρὰ εἰς τὸ νὰ σκεπάζῃ.
οὕτως εἰπεῖν, τὴν γυμνότητα τινὸς συγγράμματος, κενῶ
πραγμάτων, χωρὶς ιδέας, χωρὶς ψυχὴν, καὶ χωρὶς ζωὴν.
Πρέπει νὰ ἐμολογήσωμεν ὅτι κατὰ τοῦτο εἶναι πολλὰ χρή-
σιμος εἰς τὸν συγγραφέα, ὁ ὅποιος δὲν ἠξεύρει οὔτε νὰ
συλλογίζεται, οὔτε νὰ αἰσθάνεται· καὶ αὐτός, καὶ ὅσοι τὸν
ἀναγινώσκουν, καταγίνονται περισσότερο εἰς τὰς λέξεις
παρὰ εἰς τὰ πράγματα· καὶ πολλὰ γλυκὺ εἶναι νὰ μὴν ἔ-
χῃ τίποτε νὰ γεννήσῃ ὅταν συνδέτῃ, καὶ νὰ ἠξεύρῃ ὅτι οἱ
κριταῖοι δὲν θέλουν εἶναι δύσκολοι κατὰ τοῦτο. Οὕτως ὁ
δεῖνα λόγος, τὸν ὅποιον δὲν ἤθελεν ὑποφέρει κανεὶς νὰ τὸν
ἀναγνώσῃ μεταφρασμένον εἰς τὸ Γαλλικόν, διότι δὲν περιέ-
χει εἰ μὴ πεπατημένας ιδέας, θαυμάζεται ἀπὸ μικρόν τινα
χορὸν Σχολαστικῶν, διότι ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ τοῖς φαίνεται
Κικερωνικός (1).

(1) „Αἱ περιστάσεις, καθ' αἷς ὑποκειμένα ν' ἀπατηθῶμεν ἀπὸ λέξεις κα-
„νὰς νοήματος, ἀνάγονται, κατὰ τὸν Διδάσκαλον Κάμπελλον, εἰς τὰς
„ἐξῆς τρεῖς — Α'. ὅταν αἱ φράσεις ᾗναι παραφορτωμέναι ἀπὸ μεταφοράς. —
„Β'. ὅταν ὁ γράφων μεταχειρίζεται συχνότατα λέξεις σημαντικάς πολλα-
„συνπεπλεγμένων πραγμάτων, μετὰ τὰ ὅποια ὁ νοῦς ἡμῶν δὲν εἶναι συνει-
„θισμένος. Ταυτὰ εἶναι αἱ λέξεις, διοικήσεις, ὀρηκτεία, ἐπικράτεια, πο-

Ἀφ' οὗτου μετεγλωττίσθη εἰς τὸ Γαλλικὸν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἑράσμου Ἰωρρίας ἐγκώμιον, δὲν γνωρίζω κανένα, ὅς τις νὰ μὴν εὕρισκε ἀνδρὲς τὸ σύγγραμμα τοῦτο· καὶ ὅμως εἰς τὴν ἀρχὴν εἶχεν εὐδοκιμήσει πολλά διὰ τὸ νομιζόμενον τοῦ Λατινισμοῦ τοῦ κάλλος, τοῦ ὁποίου ὅλοι ἐνομίζοντο κριταί, ἂν καὶ κανεὶς δὲν ἦτον ἱκανὸς νὰ κρίνῃ.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων Λατινιστῶν εἰναίτις, δὲν ἤξεύρω διὰ ποίαν αἰτίαν ὀλιγώτερον γνωστὸς, ὅστις μὲ φαίνεται ὅτι ἐπλησίασε περισσότερον ἀπὸ πάντα ἄλλον εἰς τὸν Λατινισμὸν καὶ τὸν τρόπον τοῦ Κικέρωνος· λέγω δὲ ἐπλησίασεν, ὅσον μᾶς εἶναι δυνατόν νὰ κρίνωμεν, δηλαδὴ ἀτελέστατα. Οἱ συγγραφεὺς οὗτος, ὀνόματι Μαρῖνος, ἦτον διδάσκαλος τῆς δευτέρας κλάσσεως εἰς τὸ Πλεξιακὸν (collège du Plessis) γυμνάσιον, καὶ ἀπέθανε πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν (α). Ἐξισούργησεν αὐτὸς καί τινας ἐπιστολάς κατὰ μέμνησιν τῶν τοῦ Ὁρατίου, εἰς τὰς ὁποίας φαίνεται

„λτένυμα (constitution), ἀστυνομία, δύναμις, ἐμπόριον, νομοθεσία, δικαιοδοσία (jurisdiction), ἀναλογία, συμμετρία, κομψότης. — Γ'. ὅταν αἱ λέξεις ᾗναι πολλὰ ἀφηρημέναι, καὶ ἔχωσιν ἀκολουθῶς πολλὰ ἔκτετα μένην σημασίαν“

„Εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας θέλω προσθέσει τὴν ἐξῆς· Διπλασίως ὑποκαίμεθα εἰς τὴν τῶν λέξεων ἀπάτην, ὅταν ἡ γλῶσσα, ὅπου μεταχειρίζομεθα, δὲν μᾶς ᾗναι συνήθης. Τίποτε δὲν εἶναι ἐπιτηδαιότερον νὰ δεῖξῃ πῶς αἱ λέξεις μᾶς χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ συλλογιζώμεθα παρὰ ἡ βεβαιότης μικροῦ τινοῦ πράγματος, τὸ ὅποιον ἔχει σχέσιν μὲ ταύτην τὴν σημεῖωσιν. Συμβαίνει πολλάκις ὅτι μία γνώμη, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν μητρικὴν ἡμῶν γλῶσσαν εὕρισκομεν κοινὴν καὶ κούφην, μᾶς φαίνεται εἰς ξένην γλῶσσαν ἀξιόλογος καὶ πρωτότυπος. Ἐξεύρω τουλάχιστον ὅτι πολλάκις μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐφαντάσθη ὑπὲρ τὸ δέον τὴν ἀξίαν τινῶν παλαιῶν καὶ ἀλλογενῶν συγγραφέων. Πολλάκις μία φράσις ἢ γνώμη, ἣ τις κατὰ πρῶτον μὲ ἐξέπληττε μὲ δοκούσαν τινα βαθύνοιαν, ἢ εὐφυΐαν, μὲ ἐφάνη πάντῃ ἄλλοιᾳ ἀφ' οὗ τὴν μετάφρασα εἰς λέξεις συνήθεις εἰς ἐμὲ, καὶ δὲν ἤδρα πλέον εἰς αὐτὴν ἐμὴν κοινὴν ἢ καὶ εὐτελεὲς νόημα“. *Éléments de la philosophie de l'esprit humain, par Dugald Stewart; trad. de l'anglais par P. Prévost. Genève, 1808. Tom. 1er. p. 305 — 307.*

Θ — Π.

(x) Ἰδ. τὴν ἐν τῇ τέλει σημείωσιν. (x)

ὁμοίως, ὅσον, πάλιν, μᾶς εἶναι δυνατόν νὰ κρίνωμεν, ὅτι ἐπέτυχε τὸ ὕψος καὶ τὸν τρόπον τοῦ Ὁρατίου. Ὁ Πρωτεύς λοιπὸν οὗτος, ὁ δεινότατος μιμούμενος ὅλους τοὺς χαρακτήρας εἰς τὸ Λατινικόν, ἐπεθύμουν νὰ ἰδεάζετο νὰ γράψῃ Γαλλισί, καὶ νὰ μιμηθῇ τὸν τρόπον τοῦ Ῥακίνα, τοῦ Βοϊλά, τοῦ Κορνηλίου, τοῦ Κυρίου Βολταίρου, ἐν ἐνὶ λόγῳ, τινὸς τῶν ἡμετέρων δοκίμων συγγραφέων. Ἀμφιβάλλω πολ-
λὰ, ἂν ἤθελε μᾶς φανῇ ὅτι ἐπλησίασε τόσον εὐτυχῶς. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τίποτε ἡμεῖς δὲν βλέπομεν σπανιώτερον παρὰ τὸ νὰ μιμηθῇ τις καλὰ τὸν χαρακτήρα ἐνὸς ἄλλου συγγραφέως, πολλῶ μᾶλλον δύο ἢ τριῶν διαφόρων· διατί λοιπὸν τοῦτο ἤθελεν εἶναι εὐκολώτερον εἰς τὸ Λατινικόν; Ἀρὰ γε διότι ἡξεύρομεν ἐντελέσματα τὴν γλῶσσάν μας, καὶ ἀτελέσματα τὴν Λατινικὴν;

Δὲν ἡξεύρω ἂν οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι συνέγραφον πολλὰ Ἑλληνισί· αὐτοὶ ὑπερεῖχον τούλαχισον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἠμποροῦσαν νὰ ἐλπίσουν νὰ κατορθώσουν καλὴν Ἑλληνικὴν συγγραφὴν, διότι ἡ γλῶσσα ἐξοῦσε καὶ ἦτον πολλὰ κοινὴ εἰς τοὺς χρόνους τῶν· βλέπω μ' ὅλου τοῦτο ὅτι οἱ ἐνδοξότατοι αὐτῶν ἐνασχολήθησαν ἐξαιρέτως εἰς τὸ νὰ γράψωσι καλὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν· ἄς τοὺς μιμηθῶμεν κατὰ τοῦτο. Ἀρκετὸν κακὸν εἶναι εἰς ἡμᾶς τὸ νὰ ἀναγκάζωμεθα νὰ μαθαίνομεν καλὰ ἢ κακὰ τόσας διαφόρους γλώσσας· ἄς περιορίσωμεν τὴν φιλοτιμίαν μας εἰς τὸ νὰ εἴμεθα ἔμπειροι τῆς ἐδικῆς μας, καὶ νὰ ἡξεύρωμεν νὰ τὴν μεταχειρίζωμεθα καλὰ εἰς τὰ συγγράμματά μας. Ὀλίγοντι ἂν κάμωμεν ἔργον τὴν σπουδὴν τῆς, θέλομεν εὖρει ἀρκετὰς δυσκολίας, ὥς τε νὰ μᾶς ἐνασχολήτωσιν ὁλοκλήρως. Οἱ Ἕλληνες ὑπερτεροῦσαν κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ἐσπούδαζαν παρὰ τὴν οἰκίαν αὐτῶν γλῶσσαν. Ὅθεν βλέπομεν εἰς ποῖον βαθμὸν τελειότητος τὴν ἔφεραν, πόσον ἦτον πλουσία, εὐστροφος, καὶ θαυσιλῆς, πόσον, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὑπερέβαιναν ὅλας τὰς παλαιάς, καὶ ὅλας τὰς ἡμετέρας γλώσσας.

Μ' ὅλου τοῦτο ἡ ὑπεροχὴ αὕτη δὲν εἶναι λόγος νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ προτιμῶμεν τὴν ἄσκησιν ταύτης τῆς γλώσσης ἀπὸ τὴν τῆς Γαλλικῆς (1). Ἦκουσα ἐνίοτε τινὰς ποθοῦν-

(1) Κάθε φρένον ἐθνὸς συλλογίζεται ὁμοίως. Ὅστις θέλει νὰ καταλά-

τας τὰς φιλοσοφικὰς θέσεις, τὰς ὁποίας διίσχυρίζοντο οἱ μαθηταὶ Ἑλληνιστὶ εἰς τινὰ γυμνάσια τοῦ Πανδιδασκῆριου (Université)· πολὺ περισσότερον ἐγὼ λυποῦμαι ὅτι δὲν τὰς διίσχυρίζονται Γαλλιστὶ. Πρῶτον, ἤθελαν μάθει νὰ ὁμιλοῦν τὴν γλώσσάν των, τὴν ὁποίαν ἤξεύρουσιν ἐν γένει πολλὰ καὶ ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὰ σχολεῖα. Ἐπειτα, ἤθελαν ἀναγκάζονται εἰς ταύτας τὰς θέσεις ἢ νὰ ὁμιλοῦν μὲ λόγον, ἢ νὰ σιωποῦν· διότι οἱ θεαταὶ ἤθελαν εὔρει πολλὰ γελοίας εἰς τὸ Γαλλικὸν τὰς προφερομένας σοβαρὰ εἰς τὸ Λατινικὸν φλυαρίας, αἱ ὁποῖαι ἤξιώθησαν ἐνίοτε νὰ ἐκτεθῶσι καὶ Ἑλληνιστὶ.

Ἄλλ' ὅσον εὐκταῖον ἤθελεν εἶναι νὰ μὴ γράφηται φιλοκαλίας πονήματα (ouvrages de goût) παρὰ εἰς τὴν μητρικῆν τὴν γλῶσσαν, ἄλλο τόσον ὠφέλιμον ἤθελεν εἶναι τὰ ἐπισημονικὰ συγγράμματα, οἷον Γεωμετρικὰ, Φυσικὰ, Ἱατρικὰ καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πολυμαθείας (ouvrages d'érudition) νὰ γράφονται πάντοτε Λατινιστὶ, δηλαδὴ εἰς γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι ἀνάγκη εἰς τὰ τοιαῦτα νὰ ὁμιλῇ τις μὲ εὐφράδειαν, γνωσὴν δὲ εἰς ὅλους τοὺς ἐν ὁποιοῦνδήποτε τόπῳ ἀσχολουμένους περὶ ταύτας τὰς ἐπισήμας. Τὴν εὐχὴν ταύτην ἐκάμαμεν πρὸ πολλοῦ (1), δὲν ἐλπίζομεν ὅμως νὰ τὴν ἴδωμεν ἐκπληρωμένην. Ὁ περισσότεροι Γεωμέτραι, Φυσικοὶ καὶ Ἱατροὶ, αἱ περισσότεραι τέλος πάντων Ἀκαδημαῖαι τῆς Εὐρώπης γράφουσι τὴν σήμερον εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν. Καὶ ὅσοι δὲ ἤθελαν προαιρεθῆ νὰ ἀντιπαλαίσωσι μὲ τὸν χεῖμαρρον, ἀναγκάζονται νὰ ὑποχωρήσουν. Ἀρκούμεθα λοιπὸν νὰ προτρέψωμεν τοὺς σοφοὺς, καὶ τὰς ἐλλογίμους ἐταιρείας, ὅσαι δὲν ἔπαυσαν τοῦ νὰ γράφωσι Λατινιστὶ, νὰ μὴ χάσωσι τὴν ὠφέλιμον ταύτην συνήθειαν. Ἀλλῶς ὁ Γεωμέτρης, ὁ Ἱατρός, ὁ Φυσικὸς πρέπει μετ' ὀλίγον νὰ διδαχθῶσιν ὅλας τῆς Εὐρώπης τὰς γλώσσας, ἀπὸ τὴν Ῥωσικὴν μέχρι τῆς

βλ. τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ τοιούτου συλλογισμοῦ, ὡς συγκρίνῃ τοὺς σημερινοὺς Γερμανοὺς μὲ τοὺς πρὸ πεντήκοντα χρόνων κατὰ τὴν παιδείαν· ὡς ἐμβλέψῃ, ἂν δὲν θέλῃ νὰ τυφλώτῃ, εἰς τὴν φιλομάθειαν καὶ κρίσιν τῆς Γραικικῆς νεολογίας, καὶ εἰς ὅλων τῶν Γραικῶν τὴν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ φιλοτιμίαν. Θ — II

(1) Tom. 1er., Discours. prélimin. de l'Encyclopéd., p. 107. Θ — II.

Ἀρ. 9.

O

Πορτογαλλικῆς, καὶ μὲ φαίνεται ὅτι ἡ πρόοδος τῶν ἀκριβῶν ἐπιστημῶν μέλλει ἐκ τούτου νὰ βλαφθῇ (1). Οἱ ἐξουδεύ-

(1) Αἱ ἀξιολογαι ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις γνωστοποιούνται διὰ τῶν ἐφημερίδων εἰς ὅλα τὰ πεπαιδευμένα ἔθνη, καὶ τὰ καλὰ βιβλία μεταφράζονται εἰς ὅλας τὰς γλώσσας. "Ὅθεν τὸ ἐκ τῆς πολυγλωσσίας ἀποπνύει ἀλυσίται σχεδὸν ὁλοκλήρως. Τὸ δὲ ἐκ τῆς γραπτῆς μονογλωσσίας εἶναι μέγα, δὲ περιορίζει, καὶ φυλακίζει, οὕτως εἰπεῖν, τὰ φῶτα εἰς ὀλίγους ἀνθρώπους, ἐμποδίζει τὴν διάδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς περισσοτέρους, καὶ ἐπομένως τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν ἀδιάκοπον αὐτῶν πρόοδον (ἴδ. Robertson, *Histoire de l'Empereur Charles - Quint*. Tom. 1er p. 109. καὶ τὰς ἀξιολόγους σκέψεις τοῦ Destutt - Tracy μεταφρασμένας Γραικισί, Παράρτημ. εἰς τὸ γ. τετράδιον τοῦ Α. Ἑρμοῦ, 1813, σελ. 12). Οἱ Συγγραφεὺς αὐτοὶ ὁμολογεῖ (αὐτόθι), ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ νὰ γράφονται παντὶ εἶδους πονήματα εἰς τὰς ὁμιλουμένας γλώσσας, κατέστησε τὸν φωτισμὸν γενικώτερον, καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα ἀπέκτησαν ἐντεῦθεν περισσότεραν σαφήνειαν, ἀκρίβειαν καὶ κάλλος. Ἐπειτα πῶς ἡ γλῶσσα ἔχει νὰ πλουτισθῇ καὶ νὰ τελειοποιηθῇ, ἂν παντοίας ὕλης συγγράμματα δύνῃ γράφονται εἰς αὐτήν; „Δὲν εἶναι ἀκόμη ἀρκετὰ γνωστὸν (λέγει ὁ Διβερόττης) „πόσον ἡ γλῶσσα εἶναι εἰκὼν ἀκριβῆς καὶ πιστὴ τῆς τοῦ λογικοῦ ἀσκήσεως. Ὅποιαν ἐξαίσιον ὑπεροχὴν ἀποκτᾷ ἐν ἔθνος ἐπάνω εἰς ἄλλο, μάλας εἰς τὰς ἀφαιρεμένας ἐπιστήμας καὶ τὰς ἀρχαίας τέχνας, διὰ ταύτην „μὲν τὴν διαφορὰν! καὶ πόσον οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι ἀκόμη ὀπίω ἀπὸ ἡμᾶς, „διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι ἡ ἡμετέρα γλῶσσα κατεσκευάσθη, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη „μὴ δὲν φροντίζουσιν νὰ μορφώσωσι τὴν ἐδικήν των! Ἀπὸ τὴν τελειοποίησιν τῆς γλώσσης κρέμονται καὶ ἡ ἀκρίβεια εἰς τὰς ἀντηρᾷς Ἐπιστήμας, „καὶ ἡ φιλοκαλία εἰς τὰς ὠραίας τέχνας, καὶ ἐπομένως ἡ ἀθανασία τῶν „εἰς τοῦτο τὸ εἶδος πονημάτων.“ *Encyclopédie, art. Encyclopédie* Ἐν ὅσῳ αἱ ἐπιστῆμαι λαλοῦσι ξένην γλῶσσαν, εἶναι τρόπον τινὰ πάροικοι καὶ παρεπίδημοι, καὶ ὁμοιάζουν μὲ τὰ ἐξωτικά φυτὰ, τὰ ὅποια, ὅταν δὲν τὰ σέγγη τὸ κλῆμα, φυλάττονται εἰς φυτοχειμᾶδια (ἢ φυτοθαλπτήρια, *serres*) τούτων καὶ ὁ ἀριθμὸς εἶναι ὀλίγος, καὶ οἱ καρποὶ ὀλίγοι, καὶ ἡ ἀπόλαυσις δι' ὀλίγους. Ὅσα δὲ οἰκισούμενα μὲ τὸ κλῆμα γίνονται ἐντόπια, ἐκεῖνα μόνα εἶναι βέβαια καὶ κοινωφελῆ, ἐκεῖνα μόνον προκόπτουν καὶ πολλαπλασιάζονται πάντοτε. Θ — Π.

(α) Ἴδου ἡ ἀρχὴ ἐνὸς λόγου ἐκφωνηθέντος ἀπὸ τὸν διδάσκαλον τοῦτον κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν μαθημάτων, καὶ ὑπόθεσιν ἔχοντος: *De hilaritate magistris in docendo necessariâ*.

μενος εἰς τὴν σπουδὴν τῶν λέξεων καιρὸς εἶναι ὁλος πρὸς
 ζῆλόν τῆς σπουδῆς τῶν πραγμάτων· πόσον δὲ ὀλίγος και-

Meditanti mihi justam orationem apud vos plenamque gravitatis, Auditeres, suspicio incidit, quae me cum initio movisset parum, consideratius tamen existimata fecit, ut omissis gravibus et seriis, maluerim ad jucunda mentem styliumque traducere. Sic cogitabam ipse mecum, animos vestros, longā studiorum intermissione laxatos, paulatim et quibusdam quasi gradibus revocandos esse ad seria, nec protinus gravitate sermonis alienandos. Nimirum fastidit animus vel optima quaeque, nisi tempestivè se offerant; nec facile admittit severitatem, cum semel occupavit hilaritas.

Ἡμπερὲς τίς νὰ βεβαιωθῇ ὅτι τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου, καὶ ὅλοι μάλιστα οἱ λόγοι οἱ ὑπὸ τούτου τοῦ διδασκάλου ἐκφωνηθέντες, φέρουσι τὸν αὐτὸν τοῦ Λατινισμοῦ χαρακτῆρα Ἰδε τὴν συλλογὴν τὴν ἐπιγραφομένην, Selectae Orationes quorundam celeberrimorum ex Universitate Parisiensi Professorum. Ἐν Παρισίοις 1728. Μετ' φαίνεται ὅτι οὐδεὶς τῶν νεωτέρων, ὅσον πάλιν μᾶς εἶναι συγχωρημένον νὰ κρίνωμεν, δὲν ἐπλησίασε περισσότερον εἰς τὸν τρόπον τοῦ Κικέρωνος. Ὅταν ἤναί τις καταδικασμένος νὰ γράφῃ Λατινιστῇ, ἀξιώσαντος εἶναι βέβαια νὰ μιμῆται οὕτω τὰ καλὰ ἀρχετύπα. Ἀγνοῶ δὲ διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ ῥηθεὶς διδάσκαλος δὲν ἔχει εἰς τὸ Πανδιδασκῆριον ὑπόκληψιν ἴσῃν τουλάχιστον μετ' τὴν τῶν Ἑρσάνων (Hersan), Ῥολλίων (Rollin), Κοφφίων (Coffin) καὶ Γρενάνων (Grenan). Τοῦ μὲν μάλιστα νὰ τὸν νομίζω ἀνώτερον τῶν Ἰουβεγκίων (Jouveney), τῶν Κομμύων (Commire) καὶ τῶν ἄλλων Ἰησουϊτῶν, οἱ ὅποιοι φημίζονται τόσον εἰς τὸν νεώτερον Λατινικὸν Παρνασσόν. Θέλω παρατηρήσει ἐνταῦθα ὅτι διδάσκαλος τις τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς, πολλὰ εἰδημῶν, ὡς λέγουσιν, εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, δι' ἰσχυρίσθη νεωστὶ, καὶ μάλιστα ἐπεχείρησε ν' ἀποδείξῃ, ὅτι εὐρίσκεται πλήθος σφαλμάτων εἰς σελίδας τινὰς τοῦ Πατρὸς Ἰουβεγκίου. Εἴτε δίκαια λέγει, εἴτε μὴ, ὁ ῥηθεὶς διδάσκαλος, ἰδοὺ δύο ἔμπειροι ἐκ τῶν νεωτέρων Λατινιστῶν, ἀπὸ τούτων ὁποῖου; ὁ ἕνας ἐλέγχει εἰς τὸν ἄλλον χονδρὰ σφάλματα. χρειάζεται τίποτε περισσότερον διὰ ν' ἀποδείξῃ τις ὅτι οἱ νεώτεροι ἀτελέστατα ἠξεύρουσι τὴν Λατινικὴν;

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, ἰδοὺ τινὲς εἶχον ἀκόμη τοῦ διδασκάλου Μαρνού ἐκ τινος Ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς τὸν Κύριον Βοιβῶν (Boivin) τὸν ἐκ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ὑποθεσὶν ἐχούσης, De Festivo. Ὁ Ἀναγνώστης θελεῖ κρίνει, ἂν δὲν ἐπλησίασε κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς τὸν τρόπον τοῦ Ὁργίου κατὰ τὸ μυστήριον, ὅσον ἐπλησίασεν εἰς τὸν τρόπον τοῦ Κικέρωνος κατὰ τὸ πεζόν.

ρία του λοιπὸν συνίσταται εἰς τὰ ἐξῆς· Ἐνωσε κάμποσα ἐπίπεδα, καὶ μάλιστα τριγωνικοῦ σχήματος, κατόπτρα εἰς τρόπον, ὥς ὅλα, ἢ καλλίτερα τὰ κέντρα των, νὰ κείνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν μιᾶς σφαίρας· αἱ ἀκτῖνες λοιπὸν, ὅπου ἀπὸ ἓν σημεῖον πίπτουν εἰς αὐτὰ πρὸς ὀρθάς, θὰ συνέλθουν, κατὰ τὸν Vitello, εἰς τὸ κέντρον τῆς σφαίρας, καὶ θ' ἀποκτήσουν τὴν δύναμιν ν' ἀνάπτουν ὕλας καυσίμους.

Ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν τὴν διάταξιν τὰ κέντρα ὅλων τῶν ἐπιπέδων κατόπτρων κείνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν μιᾶς σφαίρας, διὰ τοῦτο ἀναγκαίως ἢ πρόσπτωσις καὶ ἀντανάκλασις πρέπει νὰ ὑπόκεινται εἰς τοὺς ἰδίους γεωμετρικοὺς νόμους τῆς σφαιρικῆς ἐπιφανείας· ἔπεται λοιπὸν, ὅτι ἀπὸ ἓν φωτεινὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι εἰς τὸ κέντρον τῆς σφαίρας, μόν' εἰς ἑνὸς κατόπτρου τὸ κέντρον ἢμπορεῖ νὰ προσπέσῃ καθέτως μία ἀκτίς, αἱ ἀκτῖνες ὅμως, ὅπου πιγαίνουν εἰς τὰ κέντρα τῶν ἄλλων, θὰ προσπίπτουν εἰς αὐτὰ πλαγίως· ἂν λοιπὸν μία τοιαύτη σύνθεσις κατόπτρων ἐκτεθῇ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ὥς ἔστι μόνον εἰς τὸ μεσαίτατον νὰ προσπίπτουν πρὸς ὀρθάς αἱ ἀκτῖνες, εἰς τὰ περίξ θὲ νὰ προσπίπτουν πλαγίως, καὶ ἀκολουθῶς, ὅχι ὅλαι αἱ ἀκτῖνες, ἀλλὰ μόνον ὀλίγαι θ' ἀντανάκλασθοῦν εἰς τὸ κέντρον τῆς σφαίρας.

Ἡ θεωρία λοιπὸν τοῦ Vitello ἔχει τὴν βάσιν της εἰς ἐσφαλμένας ἀρχάς, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀξία ἀποβολῆς· εὐκολα ὅμως ἢμπορεῖ νὰ διορθωθῇ, ἐπειδὴ, καθὼς ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, ὅπου προσπίπτουν εἰς τὴν κοίλην ἐπιφάνειαν μιᾶς σφαίρας, ἀντανάκλῶνται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τῆς σφαίρας τὸν ἄξονα, καὶ ἀπέχει ἀπὸ τὸν πόλον της κατὰ τὸ τεταρτημόριον τῆς διαμέτρου· ἂν λοιπὸν, αὐτὴ τῆς ἐξίας τοῦ Vitello, λάβωμεν αὐτὴν τὴν ἀληθινὴν, τότε αὐτὴ ἡ θεωρία δὲν περιέχει κἀνὲν ἄτοπον, ἀλλὰ μένει μόνον νὰ δοκιμασθῇ καὶ πραγματικῶς ὡς πόσον ἢ προσαρμογῆς νὰ εἶναι δυνατή.

Εἶναι προσέτι φανερόν, ὅτι αὐτὴ ἡ θεωρία δὲν περιέχει

sit reflexio omnium radiorum perpendiculariter ab uno puncto illis superficiebus incidentium, et augebitur vigor caliditatis : unde tale spectrum melius posset ex trigonis, quam hexagonis componi, quoniam numero superficierum numerabuntur radii, et virtus augebitur caloris.

ρὸς μένει νὰ χάνωμεν, ἐν ᾧ ἔχομεν τόσα ἀφέλιμα πράγ-
ματα νὰ μάθωμεν, καὶ τώσας ἀληθείας νὰ ζητήσωμεν!

Saepe mihi risum, bilem propè, movit ineptus
Vatum error, qui se festivos posse videri
Quandocumque volent, sperant; imo fore, ut ipsis
Accurrant jussi condendo in carmine risus.
Jam sordent mihi magna Poemata, Placcius inquit,
Nescio quae major lepidis est gratia nugis;
Has curo solas deinceps, et totus in his sum.
Si rectà possis, laudo, et non est melius quid.
Verùm age, dum calamos et scrinia versibus aptas
Digna tuis, Flacci, bonus accipe, pauca loquamur.

Θέλω ἀκόμη εἰπεῖ ἐνταῦθα ὅτι ὁ Πατὴρ Λάβρος (le P. de la Rue) με-
φαίνεται ὅτι καλὰ ἐπωσοῦν ἐμμελήθη κατὰ τὸ φαινόμενον τῇ χειρουργίᾳ τοῦ
Βιργιλίου. Ἰδοὺ ἐν παράδειγμα ἐκ τῶν Ποιημάτων τούτου τοῦ Ἰησουΐτου.

Belgicus hos animos, et inexsuperabile robur
Nequicquam infrendens sensit leo: quique priores
Luserat ante minas, vestrisque interritus armis
Obluctari ultrò gaudebat, et obvius ire,
Ille Ducum seriem egregiam, collectaque cernens
Agmina, et immensam Lodoici in pectore gentem,
Horret ad aspectum, nec jam ausus sistere contrà,
Indociles iras et colla ferocia subdit.

Καὶ εἰς ἄλλο ποίημα.

Ultrà sidereos axes et lucida Coeli
Convexa, innumeris ardes suffulta columnis,
Latior et terris et latior aequore surgit.
Illic porticibus tercentum impressa superbis
Fata hominum, variique suo stant ordine casus,
Quae lux quemque solo inducet, quae tradita cuique
Sint vitae spatia, et quae meta novissima vitae;
Ast animae illustres, et clarum in nomen iturae,
Seu quas Imperii decus olim, orbisque regendi
Cura manet, seu quas factorum gloria, et ardens
Evehet ad superos per mille pericula virtus,
Semotae turbâ et satis popularibus, omnes
Distinctas habuere paresque laboribus aulas.

Αὕτη ἡ χειρουργία ὁμοιάζει, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἐν ταύτῃ μετὰ τοῦ Βι-
ργιλίου καὶ Ὁσίδιου, καὶ φαίνεται ὅτι ὁμοιάζει περισσότερο μετὰ τοῦ πρώτου.
Ὡς δὲ ἡ μέμνησις φαίνεται ὀλιγώτερον ἀκριβὲς παρὰ εἰς τὰ ἀνωτέρω ση-

B I B Λ Ι Α Ν Ε Ο Φ Α Ν Η .

Ἐκ τῶν καταλέγων τῶν ἐν ταῖς Ἑνετικαῖς Ἑλληνικαῖς τυπογραφίαις τοῦ κυρίου Νικολάου Γλυκοῦ καὶ κυρίου Πά-
νου Θεοδοσίου τῶν ἐξ Ἰωαννίνων, ἀπὸ 1806—1816 ἐκδο-
θέντων εἰς τὴν ἐμπεδωμένην γλῶσσαν βιβλίων, κηρύττο-
μεν πρὸς τὸ παρὸν διὰ τοῦ Α. Ε'. τὰ ἐξῆς:

Ἀποθήκη τῶν παιδῶν, ἧτοι διάλογοι μεταξὺ σοφοῦ διδα-
σκάλου καὶ διαφόρων εὐγενῶν αὐτοῦ Μαθητῶν. Ποίημα
διηρημένον εἰς τόμους 4. Μετάφρασις Σ. Βλαντιῆ. ἡ τιμὴ
Λίτρ. 16.

— ἐτέρα μὲ διαφόρους εἰκονογραφίας καὶ καλὸν δέσιμον εἰς
τόμους 4. Λίτρ. 26.

μειωθέντα δύο τεμάχια τοῦ διδασκάλου Μαρίνου. Ἀλλὰ, πάλιν τὸ λέγω,
πόσον ὀλίγον δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν τοιαύτην μέμησιν! —

Εἰς τὴν Εἰδοποίησιν τοῦ Ε'. τόμου τῶν Συμμάκτων ὁ Συγγραφεὺς λέ-
γει τὰ ἐξῆς (σελ. XII). „Δὲν ἐλπίζω νὰ εὕρω συγκατάθεσιν ἐκ μέρους
„ἐκείνων, ὅσοι θέλουν νομισθῇ πειραγμένοι ἀπὸ τὴν Περί τῆς ἀρμολο-
„γίας τῶν γλωσσῶν διατριβὴν, ἥγουν ἐκ μέρους τῶν νεωτέρων συν-
„γραφέων, ὅσοι κοπιᾶζουσιν ἀθλῶς εἰς τὸ νὰ γράφωσι Λατινιστὶ φιλοκαλῶς
„πονήματα. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ἢ δὲν γράφουσι Γαλ-
„λιστὶ, ἢ γράφουσι κάκιον, δὲν ἔχω σχεδὸν νὰ φοσηθῶ ἄλλο ἀπ' αὐτοῦς,
„εἴμη Λατινικῶς ὕβρεις, καὶ τὸ κακὸν τοῦτο αἰσθάνομαι διατεθειμένος νὰ
„τὸ ὑποφέρω μὲ ὑπομονήν.“

Τὴν αὐτὴν διάθεσιν αἰσθάνεται καὶ ὁ μεταφραστὴς, ὃν καὶ προσμένη
περισσότερας ἴσως Ἑλληνικῶς ὕβρεις. Οἱ Σχολαστικοὶ φρονοῦσιν ὅτι ἡ Ἑλλη-
νικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι ποτὲ ἀξιοτέρα, παρ' ὅταν ἐκφράξῃ ὕβρεις (1), καὶ
πράττουσιν ἀληθῶς ὅ, τι φρονοῦσι. Τὸ ν' ἀγαπῶσι τὰς ὕβρεις δὲν εἶναι πα-
ράδοξον, διότι τοὺς βοηθοῦσι πολλὰ μὴ ἔχοντας λόγον· εἶναι ὅμως λύπη
ἄξιον ὅτι, μὴ ἀρκούμενοι νὰ κατασπαράττωσι παντοίως τῶν Θεῶν τὴν
γλῶσσαν, τὴν μολύνουσιν ἀκόμη μὲ φράσεις ῥυπαράς, καὶ κινδυνεύουν
νὰ τὴν καταρτίσιν ἀληθῶς εἰς τοὺς φιλομούσους νέους καὶ μὲ τὸ ὕψος καὶ
μὲ τὰς ιδέας των. Θ. — Π.

(1) Εἶμαι μάρτυς αὐτήκοος τοῦ σχολαστικοῦ τούτου ἀποφθέγματος· αὐ-
τολεξεῖ, „Τὰ Ἑλληνικὰ δὲν ἔχουν χάρις χωρὶς βρισιαῖς.“

- Ἠθικά Διηγήματα (Nouvelle Morali) τοῦ σοφοῦ πατρὸς Φραγκίσκου Σοαβίου, μετὰ προσθήκης ἐν τῷ τέλει μιᾶς Μυθιστορίας τοῦ περιφήμου Γάλλου Μονσιοῦ Δ' Ἀρνῶ, νῦν πρῶτον τυπωθέντα. ἡ τιμ. Λίτρ. 8.
- Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος εἰς τόμους δύο παρὰ τοῦ (μακαρίτου) διδασκάλου Γρηγορίου Παλιουρήτου. Ἐκδοσις νέα καὶ ὠραία. 1816. Λίτρ. 20.
- Ἀρχαιολογία τῶν Ἑλλήνων, εἰς τόμους δύο παρὰ τοῦ αὐτοῦ, ἡ ἑποία ἀκολουθεῖ τὴν ῥηθεῖσαν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, καὶ ἀποπληροῖ τὸν γ' καὶ δ' τόμον τῆς αὐτῆς, πωλεῖται ὅμως καὶ χωρισά. Ἐκδοσις πρώτη ὠραία. Λίτρ. 20.
- Λεξικὸν Σπυρίδωνος Βλαντῆ τρίγλωσσον. Τούτου ὁ μὲν πρῶτος ἄρχεται ἀπὸ τὸ Γαλλικὸν καὶ ἐξηγεῖ εἰς τὸ Γραικὸν· ὁ δὲ δεύτερος εἶναι Ἰταλικογραικικὸς μὲ προσθήκην πολλοτάτων λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἔλειπαν εἰς τὰς ἄλλας δύο προτέρας ἐκδόσεις. Ὁ τρίτος τόμος εἶναι Γραικογαλλικὸς ἐκ τοῦ Βεντότου. Ὅλοι οἱ τρεῖς τόμοι πωλοῦνται χωρὶς συγκαταβάσεώς τινος Λίτρ. 70. Ἐκαστος τόμος πωλεῖται καὶ χωρισά, καὶ τοῦ μὲν Α' τόμ. ἡ τιμὴ εἶναι Λ. 20., τοῦ δὲ Β' Λίτρ. 30, καὶ τοῦ Γ. Λ. 30.
- Χρὴν τοῦ ἀνθρώπου, μετὰ προσθήκης ἠθικῶν Γνωμικῶν ἐρμηνισμένων ἀπὸ τὰς ἀγίας Γραφάς, πρὸς ὠφέλειαν τῶν μαθητῶν. Λίτρ. 5.
- Σ. Βλαντῆ Στοιχεῖα τῆς Λογικοκριτικῆς τέχνης τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου Γενοβέζη, εἰς χρῆσιν τῶν τῆς Ἑλλάδος Σχολείων, συντόμως καὶ ἀπλοϊκῇ τῇ φράσει φιλοπονηθεῖσα κατ' ἐρωταπόκρισιν. Λίτρ. 4.
- Βοκακκίου Ἰωάννου διηγήματα δύο πρὸς τοῖς εἴκοσιν τοῦ σοφωτάτου ἐκείνου Λογογράφου καὶ Ῥήτορος, ἐκλεχθέντα ἐκ τῆς Δεκαήμερου αὐτοῦ, καὶ μεταφρασθέντα παρὰ Σ. Βλαντῆ, χάριν τῶν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἐρασῶν. Λίτρ. 2.
- Ἐπιστολάριον νέον, μετὰ προσθήκης διαφορῶν ἐπιστολῶν, καὶ τῆς Διαθήκης Βυγενίου τοῦ πάνυ, καὶ τῶν εἰς τὴν αὐτοῦ θανὴν σίχων. παρὰ Σ. Βλαντῆ. Ἐκδοσις νέα. 1811. Λίτρ. 3. Σ. 10.
- Κορνηλίου Νέπωτος βίοι τῶν ἐξέχων ἡγεμόνων καὶ Στρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος, παρὰ Σ. Βλαντῆ. Λίτρ. 4.

Στοιχεῖα τῆς γενικῆς ἰσορίας, παλαιᾶς τε καὶ νεωτέρας· συντεθέντα μὲν εἰς τὴν Γαλλικὴν διάλεκτον παρὰ τοῦ Ἀββᾶ Μιλλιότ. μεταφρασθέντα δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν ὑπὸ Γρηγορίου Ἱερ. Κωνσταντᾶ τοῦ Μηλιαῦτου καὶ Ζήσου Κάβρα ἱατροῦ τοῦ ἐξ Ἀμπελακίων, εἰς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων. Παρὰ Πάνω Θεοδοσίου. 1806. Ἐφάνισαν μόνον ὁ Α' καὶ ὁ Β' τόμος· ἡ τιμὴ τῶν δύο τούτων τόμων Λίτρ. 16.

Ὁσιδίου αἱ Μεταμορφώσεις, μεταγλωττισθεῖσαι παρὰ τοῦ Διδασκ. Βλαντῆ ἐκ τῆς Λατινίδος φωνῆς εἰς τὴν ἀπλοελληνικὴν, μετὰ τῆς Ἀλληγορίας ἐκάστου Μύθου. Τόμ. δύο. Λίτρ. 16.

Εἰς τοὺς καταλόγους αὐτοὺς εὐρίσκονται προσέτι, ἐκτὸς τῶν πολλῶν Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, καὶ πολλοὶ παλαιοὶ Ἕλληνες συγγραφεῖς εἰς πολλὰς ἐκδόσεις. — Ἐπαίνων πολλῶν καὶ εὐχαρισήσεως, ἐκ μέρους τῶν ὁμογενῶν, ἄξιος εἶναι ὁ ἐλλόγιμος διδάσκαλος, κύριος Σπυρίδων Βλαντῆς. Δι' αὐτοῦ βλέπομεν ὅτι ἀπέκτησε τὸ γένος ἀξιολόγους μεταφράσεις καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ Λατινικοῦ, οἷον· τὸν Κορνήλιον Νέπωτα, τὰς Μεταμορφώσεις τοῦ Ὁσιδίου κ. λ., καὶ δι' ἐπιστάσις καὶ διορθώσεως αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τόσα καὶ τόσα ἄλλα συγγράμματα πρὸς ὠφέλειαν τοῦ γένους.

Ε ἰ δ ἡ σ ε ι ς.

Κατὰ τὴν ἐφημερίδα τοῦ Φραγκοφορτίου (Journal de Francfort), ἐκ τῆς 26 τοῦ Μαρτίου, ὁ Κύριος Ἀλέξις (Generallieutenant Allix), μέλος τῆς ἐν Γοτίγγῃ Ἐταιρείας τῶν Ἐπιστημῶν, γράφει κατὰ τὴν 21 Μαρτίου πρὸς τοὺς κυρίους Gauss, Stromeyer καὶ Thibaut, μέλη τῆς αὐτῆς ἑταιρείας, ὅτι ἀνυπερθέτως θέλει ἐκδώσει ἐν συγγράμματι ὑπὸ τ' ὄνομα: De la causé primitive du mouvement, et de ses principaux effets, dans la formation des soleils, dans le mouvement des corps celestes, du flux et reflux de la mer, des vents etc. — — —

Ὁ ἐν Παρισίοις βιβλιοπώλης κύριος Παγκοῦκκης (Pancoucke) κηρύττει ὅτι ἐκδίδεται παρ' αὐτῷ διὰ συνδρο-

μῆς ἐν σύγγραμμά ἐπιγραφόμενον: Victoires, Conquêtes, Désastres, Revers et Guerres civiles des Français, de 1792 a 1815

Avec une Carte générale, comprenant toutes les conquêtes, guerres et marches des Français; — cent trente Plans, format grand in-8vo., des batailles, sièges remarquables, villes conquises, etc.; — un Dictionnaire biographique des tous les militaires français qui se sont distingués; — un Dictionnaire géographique de noms de lieux; — et la liste de tous les Souscripteurs.

Par une société de Militaires et de Gens de Lettres.

On souscrit à Paris: Chez l'Editeur, C. L. F. Pancoucke, rue et hôtel Serpente, N. 16., et chez Magimel, Anselin et Pochard, libraires pour l'Art Militaire, rue Dauphine. N. 9.

On payera un volume à l'avance au prix de six francs cinquante centimes; on recevra une quittance d'abonnement.

La liste des Souscripteurs sera imprimée avec les titres, noms, prenomms et résidence, par ordre alphabétique.

Sans vouloir préciser le nombre des volumes, l'Editeur déclare qu'il fera tout son possible pour qu'il ne soit pas étendu; peut-être six volumes suffiront-ils? —

Ὡς ὑψηλότερον βουνὸν τῆς ἡμετέρας γῆς ἐνομίζετο ἕως τῶρα ὁ ἐν τῇ μεσημερινῇ Ἀμερικῇ Χιμβόρασσο (Chimborasso), τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος εἶναι 21,136 ποδῶν. Ἀγγλος δέ τις, ὀνόματι Webb, ἐν Βεγγαλίᾳ (Bengalen) διατρίβων, ἐμέτρησε τριγωνομετρικῶς, ὀπίσω τοῦ Νιφάλου (Niphall), τὰς ὑψηλότερας κορυφὰς τοῦ ὄρους Ἱμαλαΐα (Himalaja, οὐράνιον ὄρος, Ἱμαος) καὶ εὗρεν μίαν ἐξ αὐτῶν, λευκὸν ὄρος ὀνομαζομένην, ἔχουσαν ὕψος 27,000 ποδ., καὶ πολλὰς ἄλλας 20,000 ἕως 25,000 ποδ. Πλησιεσέρας καὶ ἀκριβεσέρας εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου ὑποκειμένου εὕρισκεται εἰς ἐν νέον ὑπόμνημα (Memoire) τοῦ Ἀρχοντος Βαρόνου κυρίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Οὐμβόλδου (de Humboldt).

ἄλλοτι, παρὰ ἐν ἀπλοῦν μέσον διὰ ὃ ἀποτελεῖται ἡ ἐνέργεια ἐνὸς κοίλου κατόπτρου μὲ ἐπίπεδα κάτοπτρα· ὅθεν ὁ Dupuy λαμβάνοντας ἀπ' ἐδῶ ἀφορμὴν ἐπροχώρησε περισσώτερον, καὶ προβάλλει τὸ ἐξῆς πρόβλημα· Εἶναι δυνατόν διὰ τῆς ἐνώσεως πολλῶν ἐπιπέδων κατόπτρων νὰ κατασκευασθοῦν κοῖλα κάτοπτρα τόσο μεγέθους καὶ κυρτότητος, ὥστε ἡ ἐξίσταται νὰ φθάσῃ εἰς μεγάλον ἀπόστημα; Εἰς τοῦτο χρειάζεται μόνον νὰ σχεδιασθῇ μία ὁποιαδήποτε καμπύλη, καὶ περὶ αὐτὴν κατὰ μῆκος νὰ βαλθοῦν ἐφαπτομενῶς ἐπίπεδα κάτοπτρα· καθένας βλέπει, ὅτι μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἔχομεν τόσα σημεῖα τῆς ζητουμένης κοίλης ἐπιφανείας, ὅσα κάτοπτρα ἐνώσομεν, καὶ ὅτι τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει ν' αὐξάνωμεν κατὰ τὴν χρεῖαν τὸν ἀριθμὸν τους. Ὁ Dupuy κρίνει αὐτὴν τὴν γνώμην ἀξίαν καὶ πραγματικῶς νὰ δοκιμασθῇ· καὶ τηλιθεῖα φαίνεται, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σικόνεται ἡ δυσκολία, τὴν ὁποίαν ἀπάντησαν, ὅσοι ἐπάσχισαν νὰ κατασκευάσουν κοῖλα κάτοπτρα μὲ πολλὰ μεγάλων ἀπόστημα ἐξίστα· μένουσιν ὅμως πάλιν αἱ δυσκολίαι, ὅπου ἀναφεράμεν ἀνωτέρω.

Θεωρία τοῦ Kircher.

Πολλὰ περίφημος ἦτον ἕως περὶ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ὁ σοφὸς Ἰησουΐτης Ἀθαγόσιος Kircher· αὐτὸς εἰς ἓνα του πόνημα ἐκδεδομένον εἰς τὰ 1646 μὲ ἐπιγραφὴν: *Ars magna lucis et umbrae* (Τέχνη μεγάλη τοῦ φωτός καὶ τῆς σκιάς) ἐκθέτει μίαν θεωρίαν εἰς πολλὰ μὲ τοῦ Ἀνθεμίου ὁμοίαν· πρῶτον ὑποθέτει, ὅτι, ἂν πολλὰ ἐπίπεδα κάτοπτρα ἀντανακλοῦν εἰς τὸν ἴδιον τόπον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἡ ζέση αὐξάνει ἀναλόγως μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν κατόπτρων· ἔπειτα ἀναφέρει καὶ μίαν πείραν, ὅπου ἔκαμεν ὁ ἴδιος μὲ πέντε ἐπίπεδα κάτοπτρα, τὰ ὁποῖα μὲ τέτοιον τρόπον τὰ ἐσύνδεσεν, ὥστε ἀντανακλοῦσαν τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας εἰς τὸν αὐτὸν τόπον 100 πόδας μακρὰν· πρῶτον ἔβαλεν ἐν μόνον κάτοπτρον, καὶ ἡ θέρμη ἦτον πολλὰ μετρία, τὸ δεύτερον τὴν ἐδίπλασιν, τὸ τρίτον τὴν αὐξήσεν ἀκόμα περισσώτερον, ὅταν ἐπροστέθῃ καὶ τὸ τέταρτον μόλις ἦτον ὑποφερτὴ, τὸ πέμπτον τελευταῖον τὴν ἔκαμε διόλου ἀνυπόφερτην· ἐκ τούτου λοιπὸν ἐσυμπέρανεν, ὅτι διὰ τῆς πολλαπλασιαστικῆς τῶν κατόπτρων ἔπρεπεν ἀναγκαίως ἡ θέρμη νὰ λαβῇ τὴν δύ-

ναμιν, ὥς ἐνὰ καίη καύσιμα σώματα εἰς μεγάλην ἀπό-
 ρασιν.

Θεωρία τοῦ Κόμητος de Buffon.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα καὶ εἰς μίαν Θεωρίαν, ἡ ὁποία ὑπερ-
 βαίνει τὰς προηγουμένας ὅχι μόνον ὡς βασιμωτέρα, ἀλλ' ὅτι
 καὶ διὰ τῆς πείρας πραγματικῶς ἐκυρώθη. Ὁ περίφημος Κό-
 μης de Buffon εἰς τοὺς 1747 τὴν ἐκοινοποίησεν εἰς τὴν
 Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας, κ' εὐρίσκεται εἰς τοῦ
 1752 ἔτους τ' Ἀπομνημονεύματα αὐτῆς τῆς Ἀκαδημίας· εἶ-
 ναι δὲ ἐν συντόμῳ ἡ ἐξῆς:

Ἡ σφαῖρα τοῦ ἡλίου φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὑπὸ 32 λεπτῶν
 γωνίαν· ὅθεν αἱ ἀκτῖνες, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τὴν ἄνω καὶ κάτω
 ἄκρην αὐτοῦ τοῦ φωτεινοῦ σώματος πηγαίνουν εἰς τὸ αὐτὸ
 σημεῖον ἐπιπέδου κατόπτρου, προσπίπτουν εἰς αὐτὸ ὑπὸ τὴν
 ἰδίαν γωνίαν, καὶ ἀκολουθῶς ἀντανακλῶνται ἀποκλίνουσαι·
 τοῦτο εὐκόλα ἡμπορεῖ νὰ τὸ παρατηρήσῃ τις, ἂν διακό-
 ψῃ διά τινος σώματος τὸν δρόμον τῶν ἀντανακλατμέων
 ἀκτίνων, ἐπειδὴ θὲ νὰ ἰδῇ, ὅτι σχηματίζουν κύκλον, ὁ ὁ-
 ποῖος γίνεται τόσον μεγαλῆτερος, ὅσον περισσότερον ἀπέ-
 χει ἀπὸ τὸ κατόπτρον· ἡ εἰκὼν λοιπὸν τοῦ ἡλίου, ὅπου κά-
 μνει τὸ κατόπτρον, συνίσταται ἀπὸ τὴν ἔνωσιν τῶν κύκλων
 ὅλων τῶν σημείων, κ' ἐν ὅσῳ ὁ τόπος ὅπου αὐτοὶ πιάνουν,
 εἶναι ἴσος, ἢ πολλὰ ὀλίγον μεγαλῆτερος ἀπὸ τὸ κατόπτρον,
 τὸ σχῆμα τῆς εἰκόνης εἶναι ὅμοιον μὲ τοῦ κατόπτρου· μὲ
 ὅλον τοῦτο ὅταν αὐξάνῃ ἡ ἔκτασις, ἡ εἰκὼν λαμβάνει ἐπί-
 σης κυκλικὸν σχῆμα.

Εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς Θέρμης εἰς τὴν ἐξίαν
 ἐνὸς κατόπτρου ἐξήρτηται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἡλιακῶν ἀ-
 κτίνων, ὅπου συγκεντρώνονται εἰς τὴν ἐξίαν, ἀπὸ ὧν π. χ.
 κατόπτρα ἰσομεγέθους ἐξίας τὸ διπλάσιον ἐνεργεῖ διπλα-
 σίως. Ἐναν καιρὸν ἐνόμιζαν, ὅτι, ὅταν ἡ Θέρμη εἴν' ἐπίσης
 δυνατὴ, τὸ μέγεθος τῶν ἐξιῶν δὲν ἔχει καθόλου ἐπίβροιν·
 πλὴν τὸ ἐναντίον συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀλήθειαν, ἡ Θέρμη δη-
 λαδῇ, ἐμβαίνοντας εἰς τὰ σώματα ἀπὸ ὁποιοῦνδήποτε μέρους
 τῆς ἐπιφανείας των, δὲν περιορίζεται μόνον εἰς αὐτὸ τὸ ση-
 μεῖον, ἀλλὰ σκορπίζεται εἰς ὅλα τὰ μέρη των, καὶ ἀκολου-
 θῶς ἡ δύναμις τῆς εἶναι ὀλιγωτέρα, ὅταν περιορίζεται μόνον
 εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐξίας, παρὰ ὅταν ἰσοβάθμως ἐνεργῇ

ἐνταυτῷ εἰς πολλὰ σημεῖα· εἰς τοῦτο λοιπὸν συνίσταται ἡ διαφορὰ δύο ἐξίων διαφόρου μεγέθους· καὶ ὅχι μόνον, ὅταν ἡ θέρμη εἶναι τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, ἡ ἔξαψις γίνεται ὀγλιγωρότερα, ὅταν ἡ ἐξία εἶναι μεγαλιτέρα, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ θέρμη εἶναι ἀδυνατωτέρα ἀπὸ τὴν θέρμην μιᾶς μικροτέρας ἐξίας, πάλιν τὸ ἀποτέλεσμα γίνεται ὀγλιγωρότερα.

Κατ' αὐτὰς τὰς ἀρχὰς ὁ Buffon ὀδηγούμενος ἐδιόταξε τὸ κατασκευάσματόν· ἐπῆρε μερικὰ ἐπίπεδα ὑέλινά κατοπτρα 6 δακτύλων μήκους καὶ 8 πλάτους, καὶ τὰ ἐσύνδεσε μὲ τρόπον, ὥς ὅλα εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἀντανακλοῦσαν τὴν εἰκόνα τοῦ ἡλίου, καὶ εἶδεν ὅτι μὲ τοῦτο τὸ μέσον ἡμποροῦσεν εἰς διάφορα ἀπόσιμα ν' αὐξήσῃ τὴν θέρμην εἰς βαθμὸν, ὅπου νὰ ἀνάπτη καύσιμα σώματα· Ἰδοὺ καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰς πείρας του· Μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς μεσημβρίας, ὅταν ἐφάνη ὁ ἥλιος σκεπασμένος μὲ ἀραιὰ σύννεφα, ἐγείρε τὴν θέρμην μὲ 154 κατοπτρα εἰς ἀπόσιμα 150 ποδῶν, ὥς εἰς δύο περίπου λεπτὰ ἄρχισε νὰ καπνίζῃ ἐν κατρανωμένον σανίδι· Μίαν ἄλλην ἡμέραν μετὰ τὸ μεσημέρι ἤναψε μὲ 128 κατοπτρα εἰς τὸ ἴδιον ἀπόσιμα ἐν κατρανωμένον σανίδι ἐλάτης, καὶ ἡ ἔξαψις ἦτον τόσον σφιδερά, ὅπου ἐκτείνετο 16 δάκτυλα περὶ τῆς ἐξίας τὸν τόπον· μετὰ ταῦτα ἐπῆρε 20 ποδιαῖα τετράγωνα κατοπτρα, καὶ εἰς ἀπόσασιν 120 ποδῶν ἐπροξένησε μεγάλην ἔξαψιν· Τὸ ἴδιον ἀπέτελεσε καὶ μὲ 80 κατοπτρα εἰς 240 ποδῶν ἀπόσασιν, καὶ μὲ 160 εἰς 360 ποδῶν· ἐχρειάζετο ὁμως μισὴ ὥρα ἕως νὰ διαταχθῶν τὰ κατοπτρα, ὥς ὅλοι τοῦ ἡλίου αἱ εἰκόνες νὰ συμπέπτουν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, πλὴν, ἀφοῦ μίαν φορὰν βαλθῶν εἰς τὰξιν, ἡμπορεῖ τινὰς πάντοτε νὰ τὰ μεταχειρίζεται διὰ τὸ ἴδιον ἀπόσιμα· δι' ἄλλο ὁμως ἀπόσιμα πρέπει νὰ ζηθῶν ἀλλέως, καὶ εἰς τοῦτο χρειάζεται πάλιν μισὴ ὥρα· ὡς τόσον αὐτὰ τὰ κατοπτρα κατὰ τὸν διάφορον τρόπον ὅπου φωτίζονται ἐνεργοῦν καὶ κατὰ διαφόρους εὐθύνσεις, καὶ πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ πρὸς τὰ κάτω, καὶ εἰς ἐν ὀριζόντειον ἐπίπεδον.

©εωρία τοῦ Rochon καὶ Brydonè.

Διὰ νὰ μὴν ἀφήσω τίποτε ἀπ' ὅσα ἔχουν ἀναφορὰν μὲ τὸ ἀντικείμενόν μας, πρέπει νὰ ἀναφέρω μὲ δύο λόγια ἐ-

κεῖνο, ὅπου ἐπρόβαλεν ὁ Rochon (*) καὶ ὁ Brydoné (**) εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν· τοῦτο συνίσταται εἰς τὰ ἐξῆς· Νὰ δοθῶν εἰς μίαν ποσότητα ἀνθρώπων π. χ. εἰς ἓνα λόχον (Bataillon) στρατιωτῶν ἐπίπεδα κάτοπτρα, καὶ νὰ τοὺς γυμνάσουν, ὅταν προσάζωνται, νὰ τὰ εὐθύνουν πρὸς τὸ ἴδιον σημάδι, καὶ ἀκολουθῶς νὰ ἐνόνωνται εἰς αὐτὸ ὅλαι αἱ ἀντανακλασμέναι ἀκτῖνες (**).

Ἐ π ό μ ε ν α .

Ἀπ' ὅσα ἕως τῶρα ἐπραγματεύθημεν, καὶ ἀπὸ τὴν σύγκρισιν τῶν ἐκτεθειμένων θεωριῶν συνάγεται τὸ ἐξῆς συμ-

(*) Γαλλικὰ σύμμιχτα. τομ. ζ'. τέτ. 2. σελ. 86.

(**) Περιήγησις διὰ Σικελίας καὶ Μάλτας 2. μέρ. 12 ἐπιστολή.

(***) Αὕτη ἡ ἰδέα εἶναι καθ' αὐτὸ τοῦ Ἀνθεμίου, καθὼς ἀπὸ τὰ ἐξῆς φαίνεται. Δέον οὖν, λέγει ὁ Ἀνθέμιος, ἔσω καὶ πρὸς τῷ Γ (ἢ τοῦ ἀνωτέρου σχήματος) σημείῳ ἀφεσώτῃ τοῦ Α οὐκ ἔλαττον ἢ το εἰρημένον διάστημα προσαγαγεῖν καὶ ἑτέρας διαφόρους ἀκτῖνας ἀπὸ ἐπιπέδων ὁμοίων καὶ ἴσων ἐσόπτρων, ὥςτε τὰς ἀνακλάσεις ὑφ' ἐν ἐκείνας ἀπάσας συναγομένης ποιῆσαι τὴν ἑξαψιν, ὅπερ καὶ διὰ πλείονων ἀνδρῶν κατὰ τὴν εἰρημένην θέσιν ἐσόπτρα κατεχόντων, καὶ ἐπὶ τὸ Γ σημεῖον τὸ προκείμενον πεμπόντων ποιῆσαι ὁδόν ἐξιν· καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ὅλης περιγραφῆς λέγει· Δύναται δὲ διὰ τῆς τῶν αὐτῶν ἐπιπέδων ἐσόπτρων κατασκευῆς καὶ τὴν τῶν πολεμίων ἀμαυροῦσθαι ὅψιν, ὥς μὴ καθορῶντες βαδίζουσιν ἢ ἐπέρχονται τῶν τοιούτων κατόπτρων ἐπιπέδων ἐχόντων πηγνυμένων τε ἐν τοῖς ἐπάνω μέρεσι τῶν ἀσπίδων καὶ ἔτω ὥςτε πρὸς τοὺς πολεμίους, καθὰ εἴρηται, τὰς ἡλιακὰς ἀνακλάσεις τρέπεσθαι, καὶ διὰ τούτων εὐχερῶς δύνασθαι, ὥς εἴρηται, αὐτῶν καταγωνίζεσθαι. Ἐδὼ ὁ Schneider σημειώνει τὰ ἐξῆς (Idē Eclogae physicae . . . von Joh. Gottlob Schneider· δεύτ. τόμ. κχι. 261.) „Καὶ ἂν αἱ ἐλλείψεις δὲν ἤμπορουν νὰ ἀποκληρωθῶν, τὸ νόημα ὁμῶς εἶναι σχεδὸν φανερόν· Ὁ Ἀνθέμιος δηλαδὴ λέγει, ὅτι ἤμπορεῖ πινὰς μὲ παρόμοια κάτοπτρα μπηγόντάς τε εἰς τὴν ἄκρην, ἢ εἰς τὴν μέσσην τῶν ἀσπίδων, νὰ θάμπωνῃ τὸν ἐχθρόν“. Ὅθεν ἡ θεωρία τοῦ Rochon καὶ Brydoné δὲν εἶναι σχεδὸν ἄλλο, παρα' ἀπλὴ ἐπανάληψις αὐτῆς τῆς ἰδέας τοῦ Ἀνθεμίου· καὶ ἂν αὐτοὶ δὲν εἶδαν τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἀνθεμίου, ἴσως δὲν ἦτον περιττὸν νὰ τὸ ἐσθμαίνονεν ὁ συγγραφεύς, Ὁ Μεταφρ.

πέραςμα· Ὅτι μὲ κοῖλα κάτοπτρα δὲν ἡμποροῦν ν' ἀνάφουν μακρυνὰ καύσιμα σώματα· τοῦτο ὅμως ἡμπορεῖ τινὰς νὰ τὸ κατορθώσῃ μὲ ἐπίπεδα κάτοπτρα διαταγμένα κατὰ τὸν Ἀνθέμιον, ἢ κατὰ τὸν Buffon, καὶ νὰ προξενήσῃ σφοδρὰν ἐξαψιν εἰς ἀπόσηματα 200,300 ἕως καὶ 400 ποδῶν.

Πλὴν πόσον ἀπέειχεν ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀπὸ τὰς Συρακούσας; Κατὰ τὸν Ἀνθέμιον καὶ τὸν Τζέτζην δὲν ἀπέειχε περισσότερον ἀπὸ μίαν τόξου βολὴν, τὸ ὅποιον διάσημα εἶναι περίπου ἴσον μὲ 150 ἕως 200 πόδας. Αἱ Συρακοῦσαι εἶχαν δύο λιμένας, οἱ ὅποιοι ἐχωρίζοντο ἀπὸ τὸ νησί τῆς Ὀρτυγίας, καὶ ὠνομάζοντο ὁ **μεγάλος** καὶ ὁ **μικρὸς λιμὴν**· ὁ πρῶτος ἦτον εἰς τὸ νοτειοδυτικὸν αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ, καὶ εἶχε πολλὰ μεγάλην περιοχὴν (*)· ὁ ἄλλος εἰς τὸ βορειοανατολικόν, καὶ εἶχε μικροτέραν ἔκτασιν· μὲ τοῦτου ἐσυνόρευε τὸ μέρος τῆς πόλεως, ὅπου ὠνομάζετο Ἀχραδινὴ, καὶ ἐκτείνεται εἰς τὸ παραβαλίσσιον κατὰ μῆκος πρὸς τὸ βορειοανατολικόν· ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάλου λιμένος ἦτον πολλὰ στενὴ καὶ πολλὰ καλὰ δυναμωμένη, καὶ ἦτον σχεδὸν ἀδύνατον νὰ περάσῃ ἐχθρικός στόλος· εἰς τὸν μικρὸν ὅμως ἡ εἰσβολὴ ἡμποροῦσε νὰ γένη πολὺ εὐκολώτερα, ἐπειδὴ δὲν ἦτον καλὰ ἐχυρωμένος, καὶ ἐνταυτῷ τὰ πλησίον τοῦ τείχεος τὰ ἐκτυποῦσεν ἡ θάλασσα· καὶ κατὰ τὸν Λίβιον (**) τῶντι ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος ἐπολέμησαν τὴν πόλιν τὰ Ῥωμαϊκὰ καράδια, καὶ διὰ τοῦτο ἡμποροῦσαν ἕως εἰς τὰ τείχεα νὰ πλησιάσουν. Προεῖτι ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ Πλουτάρχου συμπεραίνεται ἄμεσα, ὅτι πολλάκις ἦλθαν πολὺ κοντὰ· ἐπειδὴ λέγει· Ὁ Μάρκελλος ἔμβασε μὲ 8 καράδια μίαν τρομερὰν μηχανὴν, Σαμβύκην ὠνομαζομένην, οἱ πολιορκημένοι ὅμως ἐτείναξαν κατ' ἐπάνωτις πέτρας ὡς 10 τάλαντα (τ' ὀλιγότερον 1250 προυντία, ἤτοι 555 ὀκάδες καὶ 222 περίπου δράμματα)· πλὴν μήτε τὸ πρῶτον, μήτε τὸ δεύτερον ἡμποροῦσε ν' ἀκολουθήσῃ ἀπὸ μεγάλου ἀπόσημα. Τὸ ἴδιον πρέπει νὰ σοχα-

(*) Κατὰ τὸν Στράβωνα 80 στάδια, καὶ κατὰ τὸν Brydoné 6 μῖλια.

(**) Lib. XXIV, Cap. 33. „Inde terra marique simul coeptae oppug-nari Syracusae: terra ab Hexapylo (παρὰ Πλουτάρχῳ φέρεται πληθυντικῶς, ἐξ Ἑξαπύλων), mari ab Achradina, cujus murus fluctu alluitur.“

σθῶμεν καὶ περὶ τῆς μάχης ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἀρχιμήδης, κατὰ τὸν Πλούταρχον, καταπολέμησε τὰ Ῥωμαϊκὰ καράβια· ἐκαταίβασεν ἐπάνω των κοντάρια (κεραίας), τὰ ὁποῖα ἔσπροχيان τὰ καράβια μὲ δύναμι εἰς τὸ βάθος, ἢ τὰ εὐόκοναν, τὰ ἐτείναν εἰς τοὺς βράχους, ὅπου ἔξεϊχαν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη, καὶ τὰ κατακομμάτιαζαν· καὶ ὅταν τελευταῖον ὁ Μάρκελλος ἐτόλμησε τὴν ἐσχάτην τόλμην, καὶ ἔφερε τὰ καράβια του κάτω ἀπὸ τὰ τείχη, ἔπεφταν πρὸς ὀρθὰς εἰς τὸ κατάσφρωμα βέλη καὶ πέτραι ὥσταν χαλαζί. Ὁ Kircher μαζὴ μὲ τὸν μαθητὴν του Schott ἔκαμαν τὴν ἰχνογραφίαν τῆς θέσεως αὐτοῦ τοῦ τόπου, καὶ ἔδειξαν, ὅτι αἱ τριῖνες τοῦ Μαρκελλοῦ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἀπείχαν ἀπὸ τὸν Ἀρχιμήδην περισσότερον ἀπὸ 30 πόδας· οἷς καὶ τὴν σήμερον δείχνουν τὸν πύργον, ὅπου τάχα ὁ Ἀρχιμήδης ἔσισε τὰ κάτοπτρά του, πλὴν εἶναι πολλὰ πιθανόν, ὅτ' εἶναι πλάσμα αὐτῇ ἡ φήμη· ὁ τόπος ὁμως αὐτὸς ἦτον κατὰ πάντα ἐπιτήδειος εἰς ἐκλογὴν, ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Brydone, κεῖται πρὸς τὸ βόρειον τοῦ μικροῦ λιμένος, καὶ ἀκολουθῶς, ὅταν αἱ Ῥωμαϊκαὶ τριῖνες ἄραξαν εἰς αὐτὸν, εὐρίσκοντο εἰς τὴν αὐτὴν εὐθείαν μεταξὺ τοῦ πύργου καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου, καὶ ὀλίγον ἀπέχουσαι ἀπὸ τῆς πόλεως τὰ περιτειχίσματα.

Δὲν εἶναι λοιπὸν κάμυια ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος εὐρίσκετο τόσον πλησίον, ὥςτε τὰ κάτοπτρα ἤμποροῦσαν νὰ ἐνεργήσουν εἰς αὐτόν· καὶ ἐπομένως ὁ Ἀρχιμήδης δὲν εἶχε κανὲν ἐμπόδιον νὰ κάψῃ ἐν καράβι διὰ κατόπτρων· διὰ νὰ κάψῃ ὁμως ὅλον τὸν στόλον, ἔπρεπε νὰ εὐθύνῃ τὰ κάτοπτρα ξεχωριστὰ εἰς κάθε καράβι, ἢ διὰ κάθε καράβι νὰ ἐτοιμάσῃ ξεχωριστὰ παρασκευάσματα· ὁ ἐχθρὸς ὁμως, διὰ ν' ἀποφύγῃ τῶν κατόπτρων τὴν ἐνέργειαν, δὲν ἐχρειάζετο νὰ μακρυνθῇ περισσότερον ἀπ' ὅσον αὐτῇ ἔφθανεν, ἀλλὰ μόνον κατὰ ὀλίγους πόδας ν' ἀλλάξῃ τὸν τόπον του, τοῦτο ὅμως ἀπαιτοῦσε διάφορον θέσιν τῶν κατόπτρων, καὶ ἀκολουθῶς ἔπρεπε νὰ περάσῃ κάμποςος καιρὸς. Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν φαίνεται ἀναμφίβολον, ὅτι τὸ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ἀρχιμήδην κατόρθωμα, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον, δὲν ἦτον ἀδύνατον.

(Ἡ συνέχεια ἀκολουθεῖ.)

τῆς „Περὶ τῆς ἁρμονίας τῶν γλωσσῶν, καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἁρμονίας, τὴν ὁποίαν νομίζουντι τινὲς ὅτι αἰσθάνονται εἰς τὰς νεκρὰς γλώσσας κ. τ. λ.“ διατριβῆς τέλος.

Πιστεύει τις ἔπειτα, ὅταν ἐκγυμνῶνῃ οὕτως ἀνηλεῶς Λατῖνον τινά, ἢ Ἑλληνα συγγραφέα, ὅτι ὅλα εἶναι ἐπίσης ὀρθὰ, ἐπίσης καθαρὰ, ἐπίσης γλαφυρὰ εἰς τοὺς δοκιματάτους τῶν παλαιῶν συγγραφέων; Ποῖος λοιπὸν θέλει μᾶς βεβαιώσει ὅτι ἡ φράσις, τὴν ὁποίαν ἐδανείσθημεν, δὲν εἶναι ἀτιμηλίκτος, ἄτονος, ἀσθενὴς, ἢ κακόζηλος; Εἶναι εἰς ὅλους γνωστὸς ὁ Παταυῖνισμός, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἀσίνιος Πολλίων ἔλεγχε τὸν Τίτον Λίβιον. Εὐρίσκεται ἓνας μόνος νεώτερος, ὃς τις ἡμπορεῖ νὰ μᾶς εἴπῃ εἰς τί συνίσταται οὗτος ὁ Παταυῖνισμός; Εὐρίσκεται ἐπομένως ἓνας μόνος, ὃς τις ἡμπορεῖ νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἡ φράσις, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ἀπὸ τὸν Τίτον Λίβιον, δὲν εἶναι φράσις Παταυῖνῆ;

Δὲν εὐρίσκονται τέλος πάντων Λατῖνοι συγγραφεῖς, τοὺς ὁποίους ἂν καὶ ἄλλως ἀξιολόγους, πρέπει τις νὰ φυλάττεται ἀπὸ τοῦ νὰ μιμηθῇ εἰς συγγράμματα ἄλλου εἶδους παρ' ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ἔγραφαν; Ὅταν τις Λατῖνος ῥήτωρ μεταχειρίζεται λέξεις τοῦ Γερεντίου, διότι ὁ Τερέντιος εἶναι ποιητὴς τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τοῦ Λατινισμοῦ, εἶναι σχεδὸν τὸ αὐτὸ, καθὼς ἂν Γάλλος τις ῥήτωρ μετεχειρίζετο λέξεις τοῦ Μολιέρου, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ Μολιέρος εἶναι εἷς τῶν ἀρίστων ἡμετέρων ποιητῶν. „Messieurs, ἤθελεν εἰπεῖ εἰς τοὺς ἀκροατάς του ὁ δεινότατος οὗτος κατὰ τὴν μίμησιν διηγηγός, c'est une étrange affaire que d'avoir à se montrer face à face devant vous, et l'exemple de ceux qui s'y sont frottés est une leçon bien parlante pour moi. Cependant on entend les gens sans se fâcher, et j'oserai prendre, avec votre permission, la liberté de vous dire mon petit avis. Voulez-vous donc, Messieurs, que je vous parle net? Vous devriez mourir de pure honte d'être battus de l'oiseau pour le petit malheur qui vous est arrivé. Si vous vous êtes mis dans la tête que vous n'auriez jamais de guignon, rayez ce-